

Allpool leiate soovitusel, mille esitasid 50 inimest, kes osalesid Euroopa kodanike paneelarutelu selles osas, mis korraldati Belgia föderaalvalitsuse panusena Euroopa tuleviku konverentsi ja mille patroon oli Belgia asepeaminister ning välis- ja Euroopa asjade minister Sophie Wilmès. Selle paneeli teema oli „Kuidas kodanikke rohkem Euroopa demokraatiasse kaasata?“. Kuigi on vägagi hästi teada, et konverents on mõeldud laiema teemade ringi käsitlemiseks kui vaid ELi asjad, selgitab selle paneeli teema, miks on nii sagedasti osutatud ELile ja selle institutsioonidele. Kus see on asjakohane, on mainitud Euroopat üldises tähenduses.

Osalejate panuse täielikuks kajastamiseks esitatakse käesolevas aruandes kõik soovitusel, kaasa arvatud need, mis ei saanud ürituse lõpus kõigi soovitusel üle toimunud hääletusel lihthäälteenamust. Viimased on kergesti eristatavad, sest nendele antud hääle protsent on märgitud **paksus punases kirjas**. Lisaks on mõned soovitusel üksteisele vastukäivad ning isegi lõpparutelu ajal ei suutnud osalejad nende suhtes otsusele jõuda. Sellised soovitusel on esitatud *kaldkirjas*. Ühe soovitusel puhul läksid arvamused nii selgesti lahku, et hääled jagunesid võrdselt pooleks. See soovitusel on esitatud **paksus oranžis kirjas**. Osalejad tunnistavad asjaolu, et nende soovitusel puhul läksid arvamused lahku. Seetõttu teevad nad Euroopa tuleviku konverentsi organitele ja ELi institutsioonidele ettepaneku olla nende soovitusel rakendamisel ettevaatlik, võttes arvesse arvamuste lahkumist, mida näitab hääletustulemus.

1. Teavitustöö

Murekohad	Soovitused	Toetushäälte %
1. ELi käsitlev teavitustöö ei ole rahuldav.	1.1. Teeme ettepaneku kaasata alates põhikooli 3. klassist õppekavasse Euroopa Liitu käsitlev õppeaine. Eesmärk on jõuda kõikide inimesteni ja parandada nende teadmisi Euroopa Liidu kohta.	88,4%
	1.2. Euroopa Liit ja eelkõige Euroopa Komisjon peaksid liikmesriikide haridusministeeriumidele esitama õppematerjali, mis käsitleb Euroopa Liidu toimimist. Lisaks institutsioonide toimimist, ülesehitust ja pädevusi käsitlevale teabele peaks see materjal sisaldama ka Euroopa integratsiooni ajaloo lühiülevaadet. Kõigi 24 keele puhul tuleks eritähelepanu pöörata selge, arusaadava ja lihtsa keele kasutamisele, samuti sellistele õppevahenditele nagu dokumentaalfilmid, videoklipid ja koolidele suunatud telesaated.	95,0%

2. Euroopa projekt jääb kodanikele kaugeks.	2.1. Teeme ettepaneku, et Euroopa Liidu institutsioonid võiksid tagada selgema teavitustöö nii selle kohta, mis on ELi pädevuses, kui ka selle kohta, mis ei ole.	97,6%
	2.2. Euroopa Liit peaks oma teavitustöös kasutama lihtsaid näiteid Euroopa kodanike igapäevaelust. Laia kuulajaskonnani jõudmiseks tuleks neid selgitusi levitada liikmesriikides Euroopa institutsioonide ja riiklike avalik-õiguslike telekanalite vaheliste kokkulepete abil.	80,5%
	2.3. Lisaks tuleks kõikide liikmesriikide elanikke korrapäraselt teavitada sellest, millist rolli mängib Euroopa Liit teistes liikmesriikides, kasutades selleks näiteks videoklippe. See võimaldaks Euroopa eeliseid ja puudusi Euroopa tuleviku üle peetavates aruteludes paremini vaagida.	85,7%
	2.4. Euroopa identiteedi tugevdamise eesmärgil teeme ettepaneku teha kättesaadavaks teave selle kohta, milline oleks eurooplaste elu ilma ELi ja selle konkreetsete saavutusteta, ja sellist teavet korrapäraselt edastada.	92,7%
	2.5. Samuti teeme ettepaneku muuta Euroopa päev (9. mai) üleeuroopaliseks riigipühaks.	81,4%
	2.6. Soovitame Euroopa institutsioonidel pöörata veelgi suuremat tähelepanu Euroopa tasandil käsitletavate prioriteetsete teemade kohta käiva teabe lihtsustamisele, arusaadavusele ja kättesaadavusele.	97,6%
	2.7. Soovitame Euroopa Liidul esitada ülevaate ELi eraldatud vahendite kohta riikide ja prioriteetsete teemade kaupa. Kogu see teave peaks olema kättesaadav ELi veebisaitidel.	93,0%
	2.8. Soovitame ELil esitada selge ülevaate käimasolevast seadusandlikust tööst. Kogu see teave peaks olema kättesaadav ELi veebisaitidel.	90,7%

	2.9. Meie soov on, et ELi kodanikel oleks hõlpsam ligipääs ELi institutsioonidele. Hõlbustada tuleks inimeste osalemist Euroopa Parlamendi istungjärgudel toimuvates aruteludes.	79,0%
	2.10. Soovitame laiendada Erasmuse programmis osalemist kõikidele üliõpilastele, olenemata nende hariduslikust taustast (kutseõpe ja tehniline haridus, tööõpe). Kõigil peaks olema võimalus osaleda Euroopa vahetusprogrammides.	79,5%
	2.11. Soovitame, et töötaval elanikkonnal, olenemata tegevusalast, ja ka kohalikel ettevõtetel peaks olema võimalik osaleda Euroopa vahetusprogrammides. Kõigil peaks olema võimalus kõnealustes programmides osaleda.	83,7%
	2.12. Soovitame luua Euroopa kodanikuõppe kursused, mis oleksid mõeldud kõikidele Euroopa kodanikele.	83,7%

3. Euroopa õigusakte ei kohaldata liikmesriikides ühtemoodi.	3.1. Soovitame, et Euroopa Liit kasutaks sagedamini õigusakte, mis on liikmesriikides vahetult kohaldatavad. See vähendaks Euroopa projekti õõnestavate erinevuste tekkimist Euroopa õigusaktide rakendamisel liikmesriikides. Sel viisil saab EL paremini kaitsta ja edendada selliste saavutuste rikkumatust nagu siseturg, euro ja Schengeni ala.	81,4%
4. Euroopa demokraatia on ohus.	4.1. Soovitame, et Euroopa demokraatia alases ELi teavitustöös tuletataks pidevalt ja ühemõtteliselt meelde, mida Euroopa eurooplaste jaoks tähendab.	78,0%
	4.2. Väärtused ja põhimõtted ELi aluslepingutes, millega liikmesriigid ühinemisel liitusid, on vääramatud. Jätkuvalt tuleb tagada nende kaitse.	81,0%
	4.3. Aluslepingute väärtuste ja põhimõtete kaitse tagab Euroopa Kohus ja liikmesriigid ei saa seda kahtluse alla seada.	81,0%
5. Teave ELi kohta ei ole kergesti kättesaadav ega arusaadav.	5.1. Soovitame tugevdada Euroopa küsimuste alast faktikontrolli. Institutsioonide levitatav ja kontrollitav teave peaks olema Euroopa üldsusele ja liikmesriikide meediakanalitele kergesti kättesaadav.	83,3%
6. Riikide meediakanalid annavad EList sageli negatiivse kuvandi.	6.1. EL peab olema proaktiivsemalt teavitustööd tehes kohal ka eurooplaste igapäevaelus (näiteks toetades üritusi, eelkõige kultuuriüritusi, mis ühendavad kodanikke ja panevad neid uhkust tundma selle üle, et nad on ELi kodanikud. Aruannete ja ülevaateklippide esitamine võimaldaks eurooplastele ka juurdepääsu kontekstipõhisele teabele ELi kohta).	85,7%

7. Kodanikud ei tunne neid inimesi, kes neid Euroopa Parlamendis esindavad.	7.1. Soovitame Euroopa Parlamendi liikmetel end oma kodumaal rohkem tutvustada, eelkõige väljaspool valimisperioode. Parlamendiliikmed peavad olema rohkem kättesaadavad. Nende saadikute motiivid Euroopa Parlamendis hääletamisel tuleks teha Euroopa kodanikele Euroopa Parlamendi veebisaidil hõlpsamini kättesaadavaks.	92,7%
	7.2. Soovitame liikmesriikide erakondadel tagada, et nad kannavad oma Euroopa Parlamendi valimiste nimekirjadesse ka nooremaid kandidaate. Sellist mandaati ei tohiks vaadelda kui autasu hea ja lojaalse töö eest kohalikus poliitikas.	74,4%
8. ELi käsitlev teavitustöö on liiga ühetaoline ja ei võta arvesse elanikkonna mitmekesisust.	8.1. Piisavalt <u>laia ja mitmekesise kuulajaskonnani</u> jõudmiseks soovitame ELil võtta arvesse sihtrühma haridustaset ja rühma kuulujate võimalikke puudeid, kasutades alates kavandamise etapist kaasavat kommunikatsiooni. Lisaks soovitame kaasata kõnealusesse teavitustöösse inimesed ja organisatsioonid (tänavakoolitajad, naabruskonna esindajad, sotsiaaltöötajad, kodanikuühiskond).	73,2%
	8.2. <u>Töötava elanikkonnani</u> jõudmiseks soovitame rohkem investeerida olemasolevate sidekanalite kasutamisse, et anda korrapäraselt, näiteks selgitavate programmide kaudu, asjakohast teavet ELi kohta. Lisaks soovitame toetuda ELi projekti propageerivatele nn saadikutele (kelleks võivad olla nii üksikisikud kui ka organisatsioonid).	83,7%
	8.3. <u>Noorte ja üliõpilasteni</u> jõudmiseks soovitame kasutada olemasolevate kanalite, nagu hariduspoliitika ja asjaomaste noorteliikumiste täienduseks nn saadikuid, eelkõige selleks, et suunata tähelepanu mõjutajatele, kes saavad sotsiaalmeedia kaudu noorteni jõuda. Veel üks soovitus oleks korraldada üleeuroopaline konkurss, et luua joonisfilmitegelane, kes meeldib noortele ja edastab neile Euroopa sõnumeid.	69,8%

	<p>8.4. <u>Eakate</u> puhul soovitame kasutada samu kanaleid, mida soovitasime töötava elanikkonna puhul. Lisaks soovitame leida õige tasakaalu digitaalse ja mittedigitaalse (trükiajakirjandus, raadiosaated, füüsilised üritused) teavitustöö vahel, et vastata kõigi, sealhulgas digitaalses keskkonnas halvemini orienteeruvate ja vähem ringiliikuvate inimeste vajadustele.</p>	85,7%
	<p>8.5. Soovitame ELil võtta endale „<u>uuseurooplaste</u>“ (need on inimesed, kes elavad ELis, olles läbinud ühe või teise seadusliku sisserände menetluse) kaasamise kohustus, kasutades paljudes liikmesriikides juba olemasolevaid integratsioonikursusi, ja teavitada neid teistest traditsioonilistest kanalitest, mille kaudu EL suhtleb. Lisaks soovitame anda ülesandeid kohalikele ühendustele.</p>	76,7%
	<p>8.6. Peale selle soovitame viia ELi tänavatele, kasutades kaasavat kommunikatsiooni. Näiteks võiks kasutada (digitaalseid) stende ning traditsioonilisi ja uusi sidevahendeid, nagu QR-koodid.</p>	62,8%
	<p>8.7. Veel oleks soovitus muuta EL nähtavamaks (lühifilmide või infograafikute abil), luua ühtekuuluvustunde tekitamiseks Euroopa spordiliikumine ning suurendada Euroopa hümni tuntust.</p>	68,2%

2. Desinformatsioon

Murekohad	Soovitused	Toetushäälte %
1. Meedia seisab üha enam silmitsi desinformatsiooni ohuga.	1.1. Soovitame meedia rahastamismudeli läbivaatamist, sealhulgas tuluallikate kohustuslikku avaldamist selgel ja kättesaadaval viisil. Meedia rahastamismudeli tagajärjeks on sensatsioonimaiguline teave, mis on kontekstist välja võetud ning muutunud desinformatsiooniks.	73,8%
	1.2. Soovitame kohustada meediaväljaandeid viitama oma allikatele ja esitama lingid nende kontrollimiseks. Vastasel juhul tuleks teave märgistada kontrollimata teabena.	90,2%
	1.3. Soovitame teha desinformatsioonivastase võitluse eest vastutavale Euroopa reguleerivale asutusele (vt punkt 2) ülesandeks vastutada ka faktikontrolliga tegelevate organisatsioonide akrediteerimise eest.	85,4%
	1.4. Soovitame luua igas liikmesriigis sõltumatu asutuse, kes jälgiks meedia neutraalsust. Seda asutust peaks rahastama ja selle üle järelevalvet tegema Euroopa Liit.	75,6%
	1.5. Soovitame levitada teavet ELi ametlike veebisaitide internetiaadresside kohta, et kodanikud saaksid olla kindlad teabe päritolus.	90,2%

2. Paljud kodanikud kahtlevad meedia neutraalsuses.	2.1. Soovitame luua desinformatsiooni vastu võitlemise eest vastutava Euroopa reguleeriva asutuse. Selle reguleeriva asutuse ülesanne oleks kehtestada nn neutraalsusmäärgise kriteeriumid ja vajaduse korral kehtestada neutraalsusstandardite järgimisega seotud sanktsioonide või stiimulite süsteem. Teise võimalusena võiks kaaluda eetikaharta järgimist. Eelnimetatud määrgise andja võiks olla sõltumatu riiklik asutus ja selle puhul võetaks arvesse meedia poolt desinformatsiooni vastu võitlemiseks võetud meetmeid.	87,5%
	2.2. Soovitame luua Euroopa vihjeliini, mis võimaldab kodanikel teatada mis tahes desinformatsioonist Euroopa poliitiliste ja majanduslike pädevuste kohta.	82,1%
3. Kodanikud ei ole teadlikud desinformatsiooni ohtudest, millega nad kokku puutuvad.	3.1. Soovitame, et platvormidelt nõutaks selge ja arusaadava teabe avaldamist desinformatsiooniga seotud ohtude kohta, millega platvormide kasutajad kokku puutuvad. See teave tuleks automaatselt edastada konto avamisel.	85,7%
	3.2. Soovitame kohustuslikku meediapädevuskoolitust, mis algab varases eas ja on kohandatud haridussüsteemi eri tasemetele.	74,4%
	3.3. Soovitame Euroopa Liidul ikka ja jälle algatada desinformatsioonilaseid kampaaniaid. Need kampaaniad võiks olla äratuntavad ühe logo või maskoti järgi. EL võiks kohustada sotsiaalvõrgustikke reklaami edastamisel neid kampaaniaid vahendama.	87,5%

4. Desinformatsiooni vastu võitlemise vahendid ei ole piisavad.	4.1. Soovitame avaldada selge ja kergesti mõistetava teabe algoritmide kohta, mille alusel organiseeritakse sotsiaalmeediaplatvormide kasutajatele tulevaid teateid.	83,3%
	4.2 Soovitame teha kasutajatele lihtsaks käitumuslikke kalduvusi tugevdavate algoritmide blokeerimise. Kaaluda võiks ka kohustust anda kasutajatele juurdepääs muudele allikatele, mis väljendavad samas küsimuses teistsuguseid seisukohti.	80,0%
	4.3. Soovitame Euroopa Liidul toetada sellise sotsiaalmeediaplatvormi loomist, mis vastaks tema enda neutraalsusstandarditele ja võitleks desinformatsiooniga. Teise võimalusena võiks Euroopa tuleviku konverentsi toetamiseks loodud mitmekeelsele digiplatvormile lisada uusi funktsioone.	56,4%

3. Kodanike paneelarutelud

Murekohad	Soovitused	Toetushääle %
<p>1. Raskused kodanike paneelarutelu representatiivsuse tagamisel. Kokkuvõttes kaasatakse vaid väikest osa elanikkonnast.</p>	<p>1.1. Soovitame järgida seda, mida soovitatakse värskemates arutlevat demokraatiat käsitlevates teadustöodes seoses valimi moodustamise, valikumeetodi kavandamise ja teadusliku valideerimisega, et tagada võimalikult suur representatiivsus.</p>	89,7%
	<p>1.2. Arvamuste ja profiilide mitmekesisuse tagamiseks soovitame, et laua ümber oleks piisavalt inimesi, teiste seas – kuid mitte ainult – inimesi, kes on teemaga otseselt seotud.</p>	90,2%
	<p>1.3. Soovitame lisada halduslike valimi moodustamise kriteeriumide hulka peale traditsioonilisemate kriteeriumide, nagu sugu, vanus, elukoht või haridustase, lapsevanemaks olemise kriteeriumi (st kas isikul on lapsed või mitte).</p>	33,3%
	<p>1.4. Soovitame kehtestada kvoodid geograafiliste piirkondade kaupa, st täpsustada, et Euroopa kodanike paneelarutelus peab osalema x arv (mis tuleb kindlaks määrata) inimesi iga Euroopa geograafilise piirkonna kohta, et seda paneeli saaks pidada tõeliselt üleeuroopaliseks ja et arutelud oleksid õiguspärased.</p>	73,2%
	<p>1.5. Soovitame kasutada valiku tegemisel peamise andmebaasina rahvastikuregistreid (või nendega samaväärseid registreid, olenevalt riigist), et anda kõigile võrdsed võimalused olla valitud ja tekitada elanikkonna hulgas huvi mingi teema vastu.</p>	70,0%
	<p>1.6. Soovitame, et osalejatele makstaks hüvitist, et tunnustada nende panuse väärtust ja meelitada ligi inimesi, kes ei osaleks, kui neile hüvitist ei makstaks.</p>	87,5%

	1.7. Soovitame osalejaid ekspertide ettekannete abil eelnevalt teavitada (suhteliselt minimalistlikult, ilma et teave oleks üleliia mahukas või keeruline), tagamaks, et ka need, kellel puuduvad eelteadmised, tunnevad end aruteludes osaledes mugavalt.	82,9%
	1.7.2. Soovitame kodanike paneelarutelu teema eelnevalt teada anda, et inimesed teaksid, millist teemat nad arutavad.	78,6%
	1.8. Me ei soovita panna kodanikele osalemise kohustust.	97,6%
2. Raskused Euroopa tasandi paneelarutelude korraldamisel.	2.1. Soovitame korraldada Euroopa kodanike paneelarutelud hübriidformaadis (füüsiline/virtuaalne). See võimaldaks osaleda inimestel, kes ei saa füüsiliselt reisida.	70,0%
	2.2. Soovitame, et EL delegeriks Euroopa küsimusi käsitlevate kodanike paneelarutelude korraldamise liikmesriikide tasandile, et lihtsustada juurdepääsu ja korraldamist.	69,0%
	2.3. Soovitame valida iga Euroopa tasandil korraldatava paneelarutelu jaoks ühe teema. Nii saavad kõik osalejad arutada sama teemat, olenemata sellest, kust Euroopa kandist nad pärit on.	80,5%
3. Selle vältimine, et kodanike paneelarutelu kasutatakse muul kui väljakuulutatud eesmärgil.	3.1. Soovitame, et igal kodanikul peaks olema võimalus esitada mõni teema arutamiseks; seda õigust ei tohiks jätta ainult poliitikutele ega lobistidele.	82,1%
	3.2. Soovitame, et algatusõigus kuuluks Euroopa Parlamendile, kes määraks arutatava teema ja võtaks seejärel vastu vajalikud tekstid aruteludest tulenevate soovitude järgimiseks.	63,4%

4. Raskused selle üle otsustamisel, kuidas seda protsessi kõige paremini korraldada, et kodanikke kõige paremini esindada.	4.1.1. Soovitame luua ühe või mitu alalist Euroopa kodanike paneelarutelu, mis täidaks(id) parlamendiga kõrvuti konkreetseid ülesandeid. Paneelarutelu(sid) võiks korrapäraselt uuendada. See võimaldaks kodanikke pika aja jooksul kokku tuua ning võtta selliste arutelude toimumiseks vajalikku aega. See aeg võimaldab nüansirikaste arutelude pidamist ja konsensuse saavutamist. Lisaks sellele alalisele paneelarutelule võiks korraldada ajutisi kodanike paneelarutelusid, kus arutataks alalise paneeli valitud teemasid. Teeme ettepaneku järgida Belgia saksakeelse kogukonna mudelit.	54,8%
	4.1.2. Soovitame luua ühe või mitu ajutist Euroopa kodanike paneelarutelu, mis toimuks(id) ainult konkreetse teema arutamiseks kindlaksmääratud aja jooksul.	58,5%
	4.2. Me ei soovita korraldada Euroopa kodanike paneelarutelusid kiireloomuliste küsimuste arutamiseks, kuna arutelude kvaliteedi tagamiseks on vaja piisavalt aega.	63,4%
5. Liiga sageli juhtub, et kodanikud, kes osalevad osalusdemokraatia algatustes, näiteks kodanike paneelaruteludes, ei saa lühiega pikaajalises perspektiivis tagasisidet nende tehtud tööga seoses võetud järelmeetmete kohta.	5.1. Soovitame anda kodanikele tagasisidet Euroopa kodanike paneelaruteludes antud soovituste alusel meetmete võtmise (või võtmatajätmise) kohta. Kui soovitustele järelmeetmeid ei järgne, peaksid asjaomased Euroopa institutsioonid oma otsust põhjendama (nt pädevuse puudumine). Selleks soovitame koostada korrapäraselt kokkuvõtteid kogu paneelarutelujärgse protsessi jooksul.	97,5%
	6.1. Soovitame korraldada kodanike paneelarutelusid ka lastele ja noortele (nt vanuses 10–16 aastat), et suurendada nende teadlikkust osalemisest ja arutelust. Seda saab korraldada koolides.	59,5%

4. Rahvahääletused

Murekohad	Soovitused	Toetushäälte %
	0.1 Soovitame, et Euroopa tasandil peaks olema võimalik korraldada Euroopa küsimustes rahvahääletusi.	73,3%
1. Rahvahääletuse kultuur on liikmesriigiti väga erinev.	1.1. Soovitame tellida uuringuid selle kohta, kuidas luua Euroopas ühtne rahvahääletuse kultuur.	70,7%
	1.2. Soovitame mõnel sõltumatul paneelil uurida, kas mingis konkreetsetes küsimuses on asjakohane korraldada üleeuroopaline rahvahääletus.	77,5%
2. Rahvahääletusel esitatud küsimuse sõnastusel võib olla negatiivne mõju, nagu ka asjaolul, et vastus on ainult „jah“ või „ei“, mis sageli polariseerib arutelusid ja ühiskondi. Teema valik on samuti tundlik.	2.1. Soovitame luua teaduskomitee, mille ülesanne oleks määrata kindlaks, kuidas esitada üleeuroopalise rahvahääletuse aluseks olevad küsimused võimalikult neutraalsel viisil.	87,2%
	2.2. Soovitame esitada valikvastustega küsimused, minnes detailsema pildi saamiseks kaugemale lihtsast „jah“/„ei“-valikust ning sidudes nii „jah“ kui ka „ei“ koguni tingimustega (st „jah, kui ...“ ning „ei, kui ...“).	65,0%
	2.3. Soovitame, et lihthäälteenamuse või absoluutse häälteenamuse arvutamisel ei võeta arvesse kehtetuid sedeleid. Siiski on vaja, et kokku tuleks piisav arv hääli (kvoorumist kinnipidamine on nõutav).	75,0%
	2.4.1. Soovitame, et üleeuroopalisel rahvahääletusel esitatud küsimus võiks olla seotud mis tahes küsimusega, mis kuulub Euroopa Liidu pädevusse.	87,5%

	2.4.2. Soovitame jätta välja teemad, mis võiksid põhjustada liikmesriikidevahelist konflikti.	39,0%
	2.5. Soovitame esitada ka selges sõnastuses tehnilisi ja keerulisi küsimusi, sest inimesed on võimelised end piisavalt informeerima.	77,5%
3. Rahvahääletused ei ole demokraatlik vahend, kui nende korraldamise üle saavad otsustada ainult poliitikaringkonnad.	3.1. Soovitame, et Euroopa Parlamendil oleks üleeuroopaliste rahvahääletuste korraldamise puhul algatusõigus ja et ta peaks olema ka suuteline nende tulemusi rakendada (seda peaksid jälgima Euroopa Komisjon ja ELi nõukogu, ilma et nad saaksid seda blokeerida).	67,5%
	3.2. Soovitame anda rahvahääletuse algatamise võimaluse ka kodanikele endile (järgides näiteks reegleid, mis sarnanevad Euroopa kodanikualgatusele seatutega).	77,5%
	3.3. Soovitame, et üleeuroopalise rahvahääletuse praktilise korraldamise eest vastutaks neutraalne organ.	75,0%
4. Rahvahääletuse siduv või mittesiduv olemus peab olema selgelt kindlaks määratud.	4.1.1. Soovitame pidada üleeuroopalise rahvahääletuse tulemust siduvaks üksnes juhul, kui on täidetud osalemise määrale seatud teatavad tingimused.	92,7%
	4.1.2. Soovitame pidada referendumi tulemusi siduvaks ainult siis, kui saavutatakse teatav enamus (51/49, 70/30). Need tingimused tuleks kindlaks määrata enne iga rahvahääletust.	72,5%
	4.2. Soovitame pidada üleeuroopalise rahvahääletuse tulemust siduvaks, kui selle korraldamise algatuse teevad kodanikud (kes peaksid olema sel eesmärgil kogunud teataval arvul allkirju), kuid mittesiduvaks, kui algatuse teeb poliitiline institutsioon.	47,5%
	4.3. Soovitame pidada üleeuroopalise rahvahääletuse tulemust siduvaks ainult teatavate küsimuste puhul, kuid mitte selliste puhul, kus hääletuse tagajärjed võivad olla väga tõsised.	40,0%

5. Rahvas on enne rahvahääletusel hääletamist pahatihti ebapiisavalt informeeritud. Samal ajal on oluline kontrollida esitatud teavet, et vältida (kohalikke või välismaiseid) negatiivseid mõjusid hääletusele.	5.1. Soovitame, et enne üleeuroopalist rahvahääletust teavitataks elanikkonda selgelt hääletuse tulemuse mõjust nende igapäevaelule, nii nagu seda tehakse Šveitsis, ja/või teabeürituste kaudu.	97,5%
	5.2. Soovitame luua iga üleeuroopalise rahvahääletuse jaoks teaduskomitee, et tagada esitatud teabe neutraalsus.	87,2%
6. Kuigi rahvahääletusele on (erinevalt kodanike paneelarutelust) oodatud otse hääletama kogu elanikkond, on alati teatav hulk inimesi, kes ei hääleta.	6.1.1. Soovitame teha üleeuroopalisel rahvahääletusel hääletamise kohustuslikuks.	43,6%
	6.1.2. Soovitame teha üleeuroopalisel rahvahääletusel hääletamise vabatahtlikuks.	52,5%
	6.2. Mittehääletavate inimeste arvu vähendamiseks soovitame lubada lisaks paberhääletusele (või koguni muudele hääletusviisidele, nagu näiteks posti teel hääletamine) elektroonilist hääletamist. Elektrooniline hääletamine on eriti atraktiivne puhkusele siirdujate jaoks, samuti julgustab see hääletamisest vähem huvitatud inimesi selles osalema, sest e-hääletus kaotab hääletuspunkti kohalemineku vajaduse.	90,0%
7. Liiga sageli juhtub, et kodanikud, kes osalevad osalusdemokraatia algatustes, näiteks rahvahääletustel, ei saa lühiega pikaajalises perspektiivis tagasisidet nende tehtud tööga seoses võetud järelmeetmete kohta.	7.1. Soovitame anda kodanikele tagasisidet üleeuroopalisel rahvahääletusel kodanike poolt tehtud otsuse alusel meetmete võtmise (või võtmatajätmise) kohta.	92,5%

5. Olemasolevad vahendid

5.1. Valimised

Murekohad	Soovitused	Toetushäälte %
1. Reeglid on liikmesriigiti erinevad.	1.1. Teeme ettepaneku muuta hääletamine Euroopa Parlamendi valimistel kohustuslikuks, kuid anda kodanikele piisavalt teavet, et nad saaksid aru selle põhjustest.	50,0%
	1.2. Soovitame muuta Euroopa Parlamendi valimiste reeglid kõigis riikides võimalikult ühtseks, sealhulgas ühtlustada valimisea alampiir.	87,2%
2. Euroopa Parlamendi liikmete hulgas puudub piisav mitmekesisus selliste kriteeriumide osas nagu vanus, päritolu, sugu.	2.1.1. Teeme ettepaneku, et parlamendiliikmeid peaks olema igas vanuses ja kõikvõimaliku taustaga.	82,1%
	2.1.2. Teeme ettepaneku, et parlamendiliikmed peaksid Euroopa tasandi poliitiku karjääri valima teadlikult, mitte üksnes seetõttu, et nad on jõudnud oma karjääri lõppu.	82,5%
	2.1.3. Teeme ettepaneku teha jõupingutusi soolise tasakaalu saavutamiseks, näiteks paigutades mees- ja naissoost kandidaadid valimisnimekirjades vaheldumisi. EL peab need kriteeriumid kehtestama ja neid vastavalt kvootidele nimekirja koostamisel järgima. Kui kandidaat keeldub oma mandaadist, võtab mandaadi üle järgmine eelistatud ja samast soost kandidaat.	82,5%
	2.1.4. Soovitame, et üleeuroopalistes nimekirjades olevad kandidaadid peaksid oma saadikukoha vastu võtma, kui nad on valituks osutunud.	89,2%

3. Euroopa Parlamendi valimistel hääletame küll, kuid komisjoni koosseisu moodustamise suhtes meil sõnaõigust ei ole.	3.1. Teeme ettepaneku muuta aluslepingut nii, et Euroopa Parlamendi suurim fraktsioon saaks nimetada ametisse Euroopa Komisjoni presidendi.	48,6%
	3.2. Soovitame muuta Euroopa Komisjoni koosseis vastavalt teatavatele põhireeglitele läbipaistvamaks, nii et koosseis kajastaks kodanike häält ja kodanikud teaksid, kuidas valik tehti.	88,9%
4. Inimestel ei ole teadmisi Euroopa Parlamendi valimiste kandidaatide, nende programmi või fraktsiooni kohta, millesse nad hakkavad Euroopa Parlamendis kuuluma.	4.1. Teeme ettepaneku, et Euroopa kandidaadid peaksid esitlema ennast, oma eesmäärke ja programmi konkreetsemal viisil kohalikul tasandil ja eri teabekanalite kaudu.	84,2%

5.2. Euroopa Ombudsman

Murekohad	Soovitused	Toetushääle %
1. Muus kui inglise keeles esitatud veebileht sisaldab ingliskeelset teavet ainult kahel esimesel leheküljel. See on probleem kodanike jaoks, kes ei oska inglise keelt.	1.1. Teeme ettepaneku esitada teave kodulehel kõikides Euroopa keeltes ja kui see ei ole võimalik, siis postitada ingliskeelseid uudiseid veebisaidi mingis teises osas.	89,2%
2. Ombudsman ei osale sanktsiooni esitamise ega kaebuse esitajale võimaliku kahju hüvitamise protsessis.	2.1. Teeme ettepaneku, et ombudsman peaks osalema lahenduse, sanktsiooni või hüvitise leidmise ja rakendamise protsessis ning et tal peaks olema selles protsessis sõnaõigus.	71,1%
3. Veebisaidi tellijaks registreerumisel võib kinnituse saamise aeg olla väga pikk. See võib kesta kuni 24 tundi, mis tõukab kodanikke sellest ettevõtmisest loobuma.	3.1. Teeme ettepaneku luua vahetu kinnitamise süsteem.	47,4%
4. Kaebuse esitamisel küsitakse, kas kõik võimalikud menetlused on läbitud. Kodanik ei tea neid kõiki ega oska sellele küsimusele vastata.	4.1. Teeme ettepaneku lisada link muude menetluste lihtsale esitlusele või selgitusele.	89,5%
5. Ombudsmani veebisait on hästi tehtud, kuid sellel ei ole nõuetekohast Euroopa visuaali, mis tekitab kodanikus küsimusi („Kas ma olen õiges kohas?“, „Kas see veebisait on usaldusväärne?“).	5.1. Teeme ettepaneku muuta veebisaidi graafilist kujundust ja viia see paremini kooskõlla ELi omaga. Esimene soovitus oleks tõsta Euroopa lipp lehekülje ülaossa. Kodaniku jaoks peab juba esimesel klõpsamisel olema selge, et ta on ombudsmani veebisaidil.	78,4%

5.3. Avalik konsultatsioon

Murekohad	Soovitused	Toetushäälte %
1. Konsultatsiooni veebisait on muutunud ja kodanik juhatakse kõigepealt aegunud veebisaidile. Uue veebisaidi internetiaadressi leidmiseks läheb tarvis otsingut.	1.1. Teeme ettepaneku vana veebisait kustutada ja viidata esimesena uuele veebisaidile.	81,6%
2. Konsultatsiooni tegevuskavad (inglise keeles) ja nõuanded (nõu andva kodaniku valitud keeles) ei ole tõlgitud veebisaiti lugeva kodaniku keelde.	2.1. Soovitame tungivalt tõlkida kõik tegevuskavad ELi ametlikesse keeltesse. Kui tegevuskava on kättesaadav ainult inglise keeles, jäetakse kõrvale need kodanikud, kes inglise keelt ei räägi.	81,6%
	2.2. Teeme ettepaneku lisada igale üksikule postitusele vahekaart või ikoon „Masintõlge“, mille külge on ühendatud avatud lähtekoodiga tõlkemootor, nagu Google Translate või DeepL.	65,8%
3. Et saada teavet protsessi järelmeetmete kohta, tuleb tellida veebisaidi teavitused.	3.1. Teeme ettepaneku saata protsessi järelmeetmete kohta automaatne teavitus igale registreerunule, jättes võimaluse tellimusest loobuda.	89,5%
4. Me ei tea, kas üht suunda toetavate arvamuste arv komisjoni mõjutab või tajutakse neid (kaalutud või kaalumata) seisukohana. Kui üht suunda toetavate arvamuste arv koguneb, tekib meil mure lobistide/aktivistide/suurettevõtete osakaalu pärast konsultatsioonis ja seega ka ELi võetud meetmete osakaalu pärast võrreldes kodanike / valitsusväliste organisatsioonide	4.1. Soovitame anda veebisaidil esitatud teema kohta selget teavet.	81,6%
	4.2. Kui üht suunda toetavate arvamuste arvul on mõju, soovitame luua lobistide, aktivistide või suurettevõtete filtreerimise süsteemi, et nende arvamusele ei antaks põhjendamatu kaalu.	60,5%

häälega.	4.3 Soovitame luua tehisintellekti tarkvara, mis süstematiseeriks erinevaid arvamusi ja loeks kokku oponeerivad või pooldavad arvamused.	47,4%
	4.4. Teeme ettepaneku korraldada „Euroopa majade“ vormis kodanike ja (aktivistide) ühenduste kohtumisi, kus kodanikud saavad oma arvamust avaldada ja mis aitavad levitada kodanike seisukohti Euroopa tasandil. Need peaksid olema erinevates asukohtades ja kohalikul tasandil.	62,2%
5. Arvamuse avaldamise vorm tekitab segadust: olemas on nii avatud küsimused kui ka küsimustik. Milline on iga sellise dokumendi roll, mis tuleb täita?	5.1. Seda tuleks veebisaidil selgitada.	81,6%
6. Vahendite puhul on liiga palju pädevustasandeid.	6.1. Teeme ettepaneku luua väljastuskeskus, et suunata taotlused asjakohasele asutusele.	78,9%

5.4. Euroopa kodanikualgatus

Murekohad	Soovitused	Toetushäälte %
1. Internetita kodanikeni on raskem jõuda.	1.1. Teeme ettepaneku, et kohalikud omavalitsused või raamatukogud, mis on valitsusest sõltumatud, võiksid osaleda algatuste levitamises ja allkirjade kogumises nii elektrooniliselt kui ka paberandjal. EL peaks kõnealuse võrgustiku liikmesriigiti fikseerima ja tegema selle nimekirja kättesaadavaks kodanikele, kes mõne Euroopa kodanikualgatuse teevad.	71,1%
2. Osalevate riikide arv on liiga väike, et luua piisav toetus.	2.1. Teeme ettepaneku suurendada nende riikide arvu, kust allkirju kogutakse, 13ni, et saada ettepanekule suuremat toetust. Allkirjade arv peaks proportsionaalselt vastama elanike arvule.	64,9%
3. Allkirjade kogumise kulud ja jõupingutused on suured.	3.1. Teeme ettepaneku näha nende algatuste toetamiseks ette ELi rahalised vahendid.	71,1%
	3.2. Teeme ettepaneku luua organ riikidevahelise koordineerimise hõlbustamiseks.	75,7%
4. Menetlus on kodanike jaoks keeruline.	4.1. Teeme ettepaneku luua kasutajatugi, et aidata kodanikel menetlusi lõpule viia.	83,8%
5. Puudub selgus selles, milline on kodanikualgatuse tulemus.	5.1. Teeme ettepaneku kohustada Euroopa Komisjoni ettepanekut arutama ja selle järelmeetmetega tegelema, mitte lihtsalt vastama ja kinnitama selle kättesaamist. Kui komisjon otsustab ettepaneku suhtes meetmeid mitte võtta, peab ta seda põhjendama.	100,0%
	5.2. Teeme ettepaneku korraldada pärast Euroopa kodanikualgatuse saamist kodanike konsulteerimine, et küsida nende arvamust selle kohta enne, kui komisjon võtab selle suhtes järelmeetmeid. See väldiks olukorda, kus saaksime ainult äärmuslikke arvamusi või hääli, ning hõlmaks nende inimeste arvamust, kes ei ole Euroopa kodanikualgatusele alla kirjutanud. Lisaks sellele omab ettepanek juhul, kui oma arvamuse esitavad kõik kodanikud, ELi tasandil ja selle järelmeetmetes suuremat kaalu.	55,3%

5.5. Petitsioonide esitamise õigus

Murekohad	Soovitused	Toetushäälte %
1. Euroopa Komisjon teeb lõpliku otsuse, kuid tulemuse suhtes puudub kindlus.	1.1. Teeme ettepaneku, et komisjon võiks võtta Euroopa Parlamendi soovitusel osas järeldusi.	81,1%
2. Protsess ei ole läbipaistev ja otsuse tegemise põhjendus on puudulik.	2.1. Teeme ettepaneku, et petitsiooni esitajat tuleks edusammudest ja otsustest korrapäraselt teavitada. Ka lõplikke järeldusi tuleks põhjendada.	94,4%
3. Vajadus uute õigusaktide järele on kodanike jaoks keeruline küsimus.	3.1. Soovitame kasutada petitsiooni ka vahendina, millega saab näidata vajadust uute õigusaktide järele.	78,4%